

Toelichting per stof op de wijzigingen in de normstelling (april 2009)

Barium

Ten tijde van de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is in overleg met de decentrale overheden en het bedrijfsleven afgesproken om het standaard analysepakket voor bodem uit te breiden met de stof barium. Dit gebeurde op basis van inzichten over het in lichte mate diffuus voorkomen van barium in de (water)bodem. Door het opnemen van deze stof in het standaard analysepakket, is sinds de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit veel inzicht verkregen in de aanwezigheid van deze stof in de bodem. Barium wordt vaak in hoge gehalten aangetroffen. Belangrijke oorzaak daarvoor is dat deze stof van nature voorkomt in de bodem. Het hoge gehalte van barium in de bodem leidt momenteel tot stagnatie in het hergebruik van vrijkomende grond en baggerspecie en tot meer saneringsgevallen.

De normstelling voor barium veronderstelt dat barium mogelijk in een meer toxische variant voorkomt in (water)bodem, grond en baggerspecie dan de speciatie waarvan in werkelijkheid sprake is. Het is noodzakelijk om onderzoek te doen naar de verschijningsvorm van barium in de Nederlandse (water)bodem en de normstelling hierop af te stemmen. RIVM is gevraagd advies te geven over aanpassing van de norm voor barium. De nader verkregen inzichten over het van nature voorkomen van barium in de Nederlandse bodem zal daarbij een rol spelen.

In afwachting van dit advies is besloten om voor barium (tijdelijk) geen normen te hanteren. Deze tijdelijk buitenwerking stelling geldt niet voor die situaties waar met zekerheid kan worden vastgesteld dat het om een antropogene bodemverontreiniging gaat. In die situaties blijft de huidige interventiewaarde gelden (920 mg/kg d.s. voor toepassingen op landbodems en 625 mg/kg d.s. voor toepassingen in oppervlaktewater/op waterbodems). Het streven is om voor barium binnen enkele jaren een nieuw toetsingskader te introduceren.

Drins en DDT/DDE/DDD

Per 1 oktober 2008 zijn via de inwerkingtreding van de Circulaire bodemsanering, zoals gewijzigd per 1 oktober 2008, voor een aantal stoffen de interventiewaarden voor grond gewijzigd. De bodemnormen zijn geactualiseerd op basis van nieuwe wetenschappelijke inzichten. Voor drins (som) betekende dit een verstrenging van de interventiewaarde van 4,0 mg/kg ds naar 0,14 mg/kg ds, die gebaseerd is op risico's voor de ecologie. Het gevolg van de verstrenging van de interventiewaarden is dat het aantal locaties, waarbij volgens de Wbb sprake is van een 'geval van ernstige bodemverontreiniging' zonder humane risico's, in een aantal voormalige tuinbouwgebieden enorm is toegenomen. De toename van het aantal gevallen van ernstig verontreinigde bodemverontreiniging met uitsluitend risico's voor ecologie is ongewenst (aangezien dit leidt tot een kadastrale aantekening) en is door alle bij de normstelling betrokken organisaties niet voorzien. Alle betrokkenen geven aan dat de huidige normstelling voor deze drie stoffen/stofgroepen met de toen ter beschikking gestelde kennis op een goede manier is afgeleid. Het zou echter anders zijn uitgekapt als toen de gegevens die nu beschikbaar zijn, voorhanden waren.

Voor vier regio's is het effect van de veranderde interventiewaarde voor de (restanten van) bestrijdingsmiddelen (drins en DDT's) onderzocht. Door het bevoegd gezag zijn nieuwe gegevens uit vier voormalige tuinbouwgebieden, met name met glastuinbouw en fruitteelt, beschikbaar gesteld, waardoor een heroverweging van de interventiewaarde kon plaatsvinden. De hernieuwde maatschappelijke afweging maakt het noodzakelijk weer terug te vallen op de oude waarde van 4,0 mg/kg d.s. Daarnaast blijkt dat er aanvullend een noodzaak bestaat om naast (som)drins een aparte interventiewaarde voor aldrin vast te stellen. Deze norm (0,32 mg/kg d.s.) is gebaseerd op onaanvaardbare humane risico's bij gebruik van de bodem voor wonen met tuin.

Voor DDT/DDE/DDD geldt hetzelfde als voor (som)drins, maar wijkt in die zin af dat de per 1 oktober 2008 geïntroduceerde aparte toets per stof van kracht blijft. Bij de heroverweging is uitgegaan van de oude somnorm van 4 mg/kg d.s. (van vóór 1 oktober 2008) en is op basis van de beschikbare gegevens en uitgaande van de huidige verhouding in normstelling verdeeld over DDT en DDE, resp. 1,7 mg/kg d.s. en 2,3 mg/kg d.s. Ook bij deze interventiewaarden zijn er geen humane risico's. De interventiewaarde voor DDD (34 mg/kg d.s.) blijft ongewijzigd.

Nikkel

Primair zand en klei met natuurlijk verhoogde nikkelgehalten worden sinds de wijziging van de toetsingsregels niet meer geclassificeerd als schoon materiaal. Grote hoeveelheden primair materiaal en de bodem van locaties die zijn opgehoogd met primair materiaal, worden als gevolg van deze gewijzigde toetsingsregels onbedoeld ingedeeld in de bodemkwaliteitsklasse industrie. Om dit urgente knelpunt het hoofd te bieden is besloten om de toetsingsregel voor de Achtergrondwaarden (art. 4.2.2. lid 5 van de Regeling bodemkwaliteit) aan te passen. Deze aanpassing houdt in dat voor nikkel geen toetsing plaatsvindt aan de Maximale waarde voor de bodemkwaliteitsklasse wonen. Hierdoor wordt het primaire materiaal op dezelfde wijze getoetst als onder het regime van het Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming. Binnen enkele jaren zal de normstelling voor nikkel worden herzien.

Toelichting toetsingsregel Achtergrondwaarden voor Nikkel

De toetsingsregel voor de Achtergrondwaarde is als volgt:

De kwaliteit van grond of baggerspecie overschrijdt niet de Achtergrondwaarden, bedoeld in de tabellen 1 en 2 in bijlage B, indien ten opzichte van de Achtergrondwaarden bij meting van tenminste X stoffen het rekenkundig gemiddelde gehalte van maximaal Y stof(fen) verhoogd is (voor waarden X en Y zie artikel 4.2.2. lid 4 van de Regeling).

Een verhoging bedraagt per stof ten hoogste twee maal de daarvoor geldende Achtergrondwaarde en overschrijdt niet de daarvoor geldende Maximale waarde voor de klasse wonen.

Voor nikkel vervalt de onderstreepte zinsnede. Er hoeft voor nikkel dus geen toetsing plaats te vinden aan de Maximale waarde voor de bodemkwaliteitsklasse wonen.

Toetsing metalen bij verspreiding baggerspecie over aangrenzende percelen (Barium, Kobalt, Molybdeen, Antimoon, Tin, Vanadium)

Bij de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is een nieuw toetsingskader (msPAF) geïntroduceerd voor het verspreiden van baggerspecie op aangrenzende percelen. Voor de metalen waarmee het standaard analysepakket is uitgebreid, zijn individuele normen afgeleid vanwege het ontbreken van PAF-curves. Voor de afleiding van de individuele normen is destijds gebruik gemaakt van een dataset, die op grond van huidige inzichten niet representatief is gebleken. Metalen blijken in hogere gehalten voor te komen in de waterbodem en baggerspecie, dan destijds is verondersteld. Voor het verspreiden van baggerspecie was het beleidsuitgangspunt dat er landelijk gezien niet minder bagger wordt verspreid dan voor inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Dit beleidsuitgangspunt wordt momenteel niet gehaald. Er treedt stagnatie op bij verspreiden van baggerspecie op aangrenzende percelen. Het streven is om voor het verspreiden op aangrenzende percelen binnen enkele jaren de bestaande risicobenadering (msPAF) aan te vullen met de metalen die daar nog geen onderdeel van uitmaken. Besloten is om tot het moment van integratie in de msPAF, net als voor inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit, voor deze metalen geen maximale

waarden voor verspreiden over aangrenzende percelen te hanteren en de toetsingsregel voor niet voor verspreiden genormeerde metalen aan te passen. Uit artikel 36 van het Besluit bodemkwaliteit vloeit voort dat naast de msPAF toetsing ook een toets moet plaatsvinden aan de Interventiewaarden bodem. Voor metalen waar geen Interventiewaarden bodem zijn vastgesteld, dienen de Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie te worden gehanteerd.

Organochloorbestrijdingsmiddelen (chloordaan, alfa-endosulfan, heptachloor en heptachloorepoxide)

In de praktijk is gebleken dat de normen voor de organochloorbestrijdingsmiddelen (OCB's) chloordaan, alfa-endosulfan, heptachloor en heptachloorepoxide leiden tot problemen bij hergebruik van grond en baggerspecie. De Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie voor deze stoffen waren vastgesteld op het niveau van de Achtergrondwaarde. Na analyse van het probleem is VROM tot de conclusie gekomen dat de normstelling voor deze stoffen vanuit het Bouwstoffenbesluit niet correct is vertaald naar de Regeling bodemkwaliteit. Voorts is gebleken dat de Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie voor deze stoffen niet in verhouding staan tot de Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie van de andere in de tabellen 1 en 2 genoemde OCB's. Er is dan ook besloten de Maximale waarden bodemfunctieklasse industrie voor de vier OCB's vast te stellen op 0,1 mg/kg d.s. (voor standaardbodem).

Acrylonitril en formaldehyde

Met betrekking tot de wijzigingen van de maximale waarden industrie voor acrylonitril en formaldehyde wordt opgemerkt dat aanpassing noodzakelijk is vanwege aansluiting op de Interventiewaarden grond uit bijlage 1 van de Circulaire bodemsanering. Het is ongewenst om voor dezelfde stoffen verschillende waarden te hebben in deze circulaire en de Regeling bodemkwaliteit.